

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗΣ
ΑΠΑΝΤΑ
ΤΟΜΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ
ΚΡΙΤΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ
Ν. Δ. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΠΟΥΛΟΣ
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΔΟΜΟΣ
ΑΘΗΝΑ 1982
Σελ. 143-151

Ο ΠΑΝΤΑΡΩΤΑΣ

ΝΑΥΤΙΚΟΝ ΔΙΗΓΗΜΑ

Ὁ μπάρμπ' Ἀλέξης ὁ Καλοσκαιρῆς δὲν εἶχεν ἀνάγκη τοῦ πορθμείου τοῦ Χάρωνος διὰ νὰ πηδήσῃ εἰς τὸν ἄλλον κόσμον· εἶχε τὸ ἰδικόν του.

Καλὰ ποὺ εὐρέθη κι αὐτὸ τὸ ὑπόσαθρον πλοιάριον, αὐτόχρομα σκυλοπνίχτης, φελούκα παμπάλαιος, διὰ νὰ θαλασοπνίγεται καὶ πορίζηται τὰ πρὸς τὸ ζῆν ὁ μπάρμπ' Ἀλέξης. Ἦτο πτωχός, πάμπτωχος. Τόσα χρόνια ποὺ ἐγύριζε στὴν ξενιτεία κ' ἔταξίδευε μὲ ξένα καράβια, κατάλαβες, καμμίαν προκοπὴν δὲν εἶχεν ἰδεῖ. Παραπάνω ἀπὸ λοστρόμος, δὲν κατώρθωσε νὰ φθάσῃ. Ἄλλοι σύντροφοί του, κατάλαβες, ἀπέκτησαν σκουῖνες καὶ βρίκια, καὶ δύο-τρεῖς μάλιστα εὐρίσκοντο, τὸ-σήμερο, μὲ μάρκα. Κι αὐτὸς δὲν εἶχε τὸ-σήμερο, οὐδ' ἓνα κότερο, μόνον ἦτον ἠναγκασμένος μ' αὐτὴν τὴν παλιόβαρκα ν' ἀγωνίζετο νὰ πορισθῇ τὸν ἄρτον τῆς οἰκογενείας του. Καὶ εἶχεν οἴκοι δύο «ἀδύνατα μέρη», ἐν ὧρα γάμου, καὶ οἱ γαμβροί, κατάλαβες, τὸ-σήμερο, γυρεύουν πολλά. Σπίτι, ἀμπέλι, ἐλαιῶνα, παλιοχώραφα, τὰ χρειαζόμενα τοῦ σπιτιοῦ ὅλα, καὶ τὸ μέτρομα χωριστά.

Μήπως εἶχε, τοῦλάχιστον, βοήθειαν ἀπὸ κανένα; Ἐκ τῶν δύο υἱῶν του ὁ νεώτερος ὁ Δημήτρης, καλὴ του ὦρα, ὑπηρετοῦσε, ἄς εἶχε ζωὴ, εἰς τὸ Βασιλικὸν Ναυτικόν. Καλὰ ναυτικὰ ἤθελε μάθει! Ὁ ἄλλος, ὁ Αποστόλης ὁ μεγαλύτερος, ἔλειπε χρόνια εἰς τοὺς ὠκεανούς. «Οὔτε γράμμα οὔτε ἀπηλογία». Πρὸ τριῶν ἐτῶν εἶχε μάθει ὅτι ἦτο μὲ ἐν ἀγγλικὸν ἀτμόπλοιον ναύτης, καὶ ὅτι περνοῦσε γιὰ Ἰταλός. Ἄς πᾶ-νὰ περνοῦσε καὶ γιὰ Σκλαβοῦνος! Αὐτὸς διάφορο δὲν εἶχε.

Ὡς ὁ κατάδικος εἰς τὸ ἰκρίωμά του, ὡς ὁ κοχλίας εἰς τὸ κέλυφός του, ὁ μπάρμπ' Ἀλέξης ἦτο προσηλωμένος εἰς τὴν λέμβον του. Ἐταξίδευε μεταξὺ Μιτζέλας, Στυλίδος, Λιχάδος, Ὠρεῶν καὶ Αἰδηψοῦ. Διεπόρθμευε κάτι μικρὰ ἐμπορεύματα, σπανίως ἐπιβάτας. Ἄπαξ τοῦ μηνὸς κατέπλεεν εἰς τὴν χθαμαλὴν εὐλίμενον νῆσόν του, διὰ νὰ φέρῃ ἐξοικονόμησιν εἰς τὴν γριὰ καὶ εἰς τὰς δύο κόρας του.

Τὸ πάλαι εἶχε σύντροφον εἰς τὴν λέμβον τὸν γερο-Σαλαμάστρα (καλὰ πού ηῦρε συμπλωτῆρα ἀρκετὰ ριψοκίνδυνον)· ἀλλ' ὁ γερο-Σαλαμάστρας δὲν ἦτο εὐχαριστημένος ἀπὸ τὸ μερδικό, ἐγόγγυζεν ἀπαύστως καὶ μίαν πρωίαν τοῦ ἔφυγε καὶ τὸν ἄφησε «μὲς στὴ μέση». Ὑστερον, «ἀπὸ φεγγάρι σὲ φεγγάρι» εἶχεν ἐνίοτε τὸν μπαρμπα-Γιάννην τὸν Λαλούμενον. Ἀλλ' ὁ μπαρμπα-Γιάννης ὁ Λαλούμενος συνήθειαν εἶχε, τὴν ἡμέραν τοῦ ἀπόπλου, νὰ συμπίνῃ μὲ τοὺς φίλους, καὶ οὐχὶ σπανίως τὸ ταξίδι ἀνεβάλλετο ἐξ αἰτίας του, ἢ ὁ ναῦλος ἐναυάγει ἐξ ὀλοκλήρου. Ὁ μπάραμπ' Ἀλέξης ἠναγκάσθη νὰ τὸν ἀποπέμψῃ.

Τελευταῖον καὶ μόνιμον σύντροφον προσέλαβε τὸν Γιάννην τὸν Πανταρώτα.

* * *

Τί περίφημος ἄνθρωπος αὐτὸς ὁ Γιάννης ὁ Πανταρώτας! Ἡδύνατό τις νὰ τὸν ὀνομάσῃ καὶ Γιάννην Ἀπιαστον. Ὁ μπάραμπ' Ἀλέξης μάλιστα τὸν ἐναυτολόγει ὑπὸ τὸ ὄνομα «Ἰωαννίδης». Ὑπελόγιζεν ὅτι, ἂν ὑπάρχουσιν ἀνά τὸν ἑλληνικὸν κόσμον ἑκατὸν χιλιάδες ἔγγαμοι Γιάννηδες καὶ Γιάνναινοι χῆραι, θὰ εἶναι, κατὰ μέσον ὄρον, διακόσiai πενήντα ἢ τριακόσiai χιλιάδες Ἰωαννίδαι. Καὶ μετὰ τρεῖς γενεάς, ὅτε (ἂν περιοσθῇ τὸ ἑλληνικὸν γένος) τὰ εἰς ἰδης καὶ αδης θ' ἀπαντῶνται μόνον εἰς τὰ ἠρωικοκωμικὰ ἐπύλλια, τίς θὰ εὐρεθῇ ν' ἀνησυχῆσῃ ἂν οἱ ζήσαντες Ἰωαννίδαι ἦσαν σωστοὶ τριακόσiai χιλιάδες ἢ τριακόσiai χιλιάδες καὶ εἷς;

Τὸ ἀληθὲς εἶναι, ὅτι ὁ μπάραμπ' Ἀλέξης ὁ Καλοσκαιρῆς ἔτρεφε μεγάλην στοργὴν πρὸς τὸν συμπλωτῆρά του, τὸν Πανταρώταν. Δὲν ἐμερίμνα τόσον περὶ τοῦ ἑαυτοῦ του, ἂν θ' ἀξιοθῇ νὰ λάβῃ σύνταξιν ἀπὸ τὸ Ναυτικὸν Ἀπομαχικὸν Ταμεῖον, ὅσον περὶ τοῦ συντρόφου του. Ἐκεῖ πού ἐπλεεν ἀπὸ κάβον εἰς κάβον, ἀπὸ αἰγιαλὸν εἰς αἰγιαλὸν, ἴστατο μίαν στιγμὴν, ἄφηνε τὴν κώπην, ἔφερε τὴν χεῖρα εἰς τὸ μέτωπον, κ' ἔλεγε:

— Τὸ ἐλάχιστο, αὐτὸς ὁ Ἰωαννίδης δὲ θὰ πάρῃ τίποτε σύνταξιν; Τὸν ναυτολογῶ ταχτικά! Τίποτε δὲν τοῦ λείπει. Τὰ χαρτιά του εἶναι σωστά. Ἐγώ, ἄς κουρεύωμαι!

Καὶ στρεφόμενος πρὸς μεσημβρίαν ἔκαμνε λίαν ἐκφραστικὴν χειρονομίαν, μὲ τὸν ἀντίχειρα καὶ μὲ τὸν δείκτην λέγων:

— Ὅρσε, κουβέρο!

* * *

Καὶ οὐχ ἦττον ὑπέφερε πολλὰ διὰ νὰ «τὸν περάσῃ στὰ χαρτιά» αὐτὸν τὸν Γιάννη τὸν Πανταρώτα. Οἱ λιμενικοὶ ὑπάλληλοι μάλιστα «τοῦ ἔψηναν τὸ ψάρι στὰ χεῖλη». Εἶναι ἀληθὲς ὅτι ὁ ἐξακουσμένος σύντροφός του ἦτο ἐν

διηνεκεῖ ἀπουσία. Οἱ ἀλιεῖς, οἱ συναντῶντες τὸν μπάρμπ' Ἀλέξην παραπλέοντα τὰς ἀκτὰς, ἐνίοτε καὶ οἱ αἰπόλοι, οἱ ὀδηγοῦντες τὰς αἰγὰς των εἰς τὸν αἰγιαλόν, «διὰ ν' ἀρμυρῖσουν», τὸν ἠρώτων:

— Ποῦ εἶν' ὁ σύντροφός σου; Μοναχός σου ἀρμενίζεις;

— Πάει ν' ἀγοράση ψωμιά, ἀπήντα ὁ μπάρμπ' Ἀλέξης. Τώρα τὸν περιμένω νὰ γυρίσῃ.

Κ' ἐνῶ ἔλεγεν ὅτι τὸν περιμένει, ἐξηκολούθει οὐδὲν ἤττον νὰ πλέῃ.

Οἱ ἐπιστάται τῶν λιμένων, οἱ ὑγειονομικοὶ φύλακες καὶ οἱ τελωνοσταθμάρχαι ἦσαν τὰ φόβητρα τοῦ μπάρμπ' Ἀλέξη.

Ἐπαρουσιάζετο πάντοτε μόνος του, εἰς τὸν ὑγειονομικὸν ἢ λιμενικὸν σταθμόν, διὰ «νὰ βγάλη τὰ χαρτιά».

— Ποιὸς εἶν' ὁ σύντροφός σου;

— Ὁ Γιάννης ὁ Πανταρώτας. (Ἄλλαχοῦ ἔλεγεν ὁ Ἰωαννίδης.)

— Καὶ ποῦ εἶν' αὐτὸς ὁ Γιάννης ὁ Πανταρώτας;

— Μὲ καρτερεῖ στὴ βάρκα.

— Πῶς δὲν τὸν παρουσιάζεις ποτέ;

— Ὅλημέρα στὴν πιάτσα βρῖσκεται. Ἀδειάζει ἀπ' τὸ μεθύσι;

— Κ' ἐμπιστεύεσαι σὺ νὰ ταξιδεύῃς μὲ μέθυσον.

— Τὸν ἔχω διὰ τὸν τύπο, ἐπειδὴ ἔτσι τὸ θέλει ὁ νόμος. Ἐγὼ ἀξίζω γιὰ δύο.

Καὶ ὁ λιμενικὸς ὑπάλληλος ἐφόρει τὰ γυαλιά του καὶ τοῦ ἔδιδε «τὰ χαρτιά».

Εἷς ὅμως ὑπάλληλος ἦτον πολὺ πονηρός, καὶ τὸν εἶχε καταλάβει.

Φαίνεται νὰ ἦτον «Μωραῖτης». Ἀλλ' ὁ μπάρμπ' Ἀλέξης ταχέως τὸν ἀφώπλισε. Ὑπὸ τὴν πρῶραν τῆς βάρκας ἐκρυπτε πάντοτε μίαν τσότραν γεμάτην, ἣ καὶ δαμεζάναν ὀλόκληρον, τοῦ εὐρίσκοντο δὲ καὶ κάτι ὀρεκτικὰ ἐδέσματα τῆς πατρίδος του. Μὲ μισὴ ἀστακουρά, μὲ κανὲν καπνιστὸ κεφαλόπουλο τῆς λίμνης, μὲ ὀλίγον αὐγοτάραχον, μ' ἓνα ἔγχελυν ἀλατισμένον, ὅλα προϊόντα τῆς μικρᾶς ὠραίας νήσου, ὁ μπάρμπ' Ἀλέξης ἔκαμνε τὴ δουλειά του.

Εἷς ἄλλος ὅμως ἦτο σκληρός. Ἦτο ὀλιγώτερον τρεπτὸς ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους

θεούς, καὶ ἄς τοὺς εἶχε σχεδὸν πατριώτας. Ἦτο «Ἀυστριακός*, χειρότερος ἀπὸ Τοῦρκον», κ' ἔτυχε νὰ γίνῃ ὑπάλληλος εἰς τὴν ἐλευθέραν Ἑλλάδα. Ὁ μπάρμπ' Ἀλέξης δὲν ἠμπόρεσε νὰ τὸν καταφέρει. Ἦναγκάσθη νὰ παύσῃ νὰ πλησιάζῃ εἰς τὸν σταθμὸν ἐκεῖνον τῆς Στερεᾶς.

* * *

Μίαν φορὰν ὅμως «τὰ ἔφερε σκοῦρα». Εὐρέθη εἰς τὸ πέλαγος, ἐν τῷ μέσῳ τοῦ Εὐβοϊκοῦ στενοῦ, εἰς ἴσην ἀπὸ τῆς ἠπείρου καὶ ἀπὸ τῆς νήσου ἀπόστασιν.

Ἦρχετο ἀπὸ τοὺς Ὠρεοὺς κ' ἔπλεε διὰ τὸ Θρόνιον. Εἶχε μικρὸν φορτίον ἀπὸ στάμνες καὶ κανάτια, καὶ ἡμίσειαν δωδεκάδα βαρέλια ἐντοπίων μικρῶν ἀφύων.

Ὁ μπάρμπ' Ἀλέξης ἦτο ἀμέριμος ὡς πάντοτε, κ' ἐκάθητο εἰς τὴν πρύμνην κυβερνῶν τὸ σκάφος καὶ ἰθύνων τὸ ἰστίον.

Δὲν ἦτο ἀνάγκη τώρα νὰ κάμῃ τὴν τέχνην τὴν ὁποίαν ἐσυνήθιζεν ἄλλοτε. Νὰ καθίσῃ δηλαδὴ εἰς τὸ κύτος τῆς λέμβου, παρὰ τὸν ἰστόν, νὰ προσδέσῃ τὴν σκότα καὶ τὸν οἶακα διὰ διπλῶν σχοινίων, καὶ νὰ χειρίζηται ἀόρατος, ἀπὸ τοῦ κύτους, φλόκον, ἰστίον καὶ πηδάλιον, μὲ μία χεριά.

Ἐνίστε μάλιστα ἐνησμενίζετο νὰ τὸ κάμῃ ὡσάκις εἶχεν, ὅπερ σπάνιον, κανένα χερσαῖον ἐπιβάτην, τὸν ὁποῖον ὑπεχρέου νὰ καθίσῃ παρὰ τὸ πηδάλιον, ὅταν διήρχοντο πλησίον παραθαλασσίου χωρίου. Καὶ ἀπὸ τῆς ξηρᾶς ἔβλεπον τότε πρᾶγμα ἀπίστευτον, φουστανελὰν κυβερνῶντα τὴν λέμβον.

Τὴν φορὰν ὅμως ταύτην δὲν εἶχεν ἐπιβάτην κανένα χερσαῖον.

Αἴφνης βλέπει βασιλικὸν πλοῖον ἐρχόμενον ἀντίπρῳρα αὐτοῦ.

Ἦτο ἡ «Σαλαμινία» πιθανῶς. Ἴσως νὰ ἦτο καὶ ἡ «Πληξαύρα» ἢ ἡ «Ἀφρόεσσα».

Ἄν εἶχε κανένα ἐπιβάτην, ἄς ἦτο καὶ φουστανελάς, θὰ τὸν ὑπεχρέου νὰ μεταμφιεσθῇ εἰς ναύτην, νὰ φορέσῃ τὰ παλιὰ ἀμπαδίτικα τοῦ μπάρμπ' Ἀλέξη, τὰ ὁποῖα εὐρίσκοντο ὑπὸ τὴν πρῶραν διὰ πᾶν ἐνδεχόμενον.

Ἄλλ' ἐπιβάτην, εἶπομεν, δὲν εἶχε.

Τί νὰ κάμῃ;

Σηκώνεται, λαμβάνει τὸ ἐν τῶν ζυγῶν, ἐφ' ὧν καθέζονται οἱ ἐρέται, τὸ ἀνορθοῖ, ἐβγάξει ἓνα σκαλμόν, τὸν προσδένει διὰ τοῦ τροπωτήρος

σταυροειδῶς ἐπὶ τοῦ ζυγοῦ.

Κύπτει ὑπὸ τὴν πρῶραν, ἀναζητεῖ τὰ παλαιὰ ράκη του, ἐνδύει τὸ διπλοῦν ξύλον μὲ μίαν κάπαν, τῆς ὁποίας τὰ μανίκια ἐκρέμαντο σπαρακτικῶς περὶ τὰς δύο ἄκρας τοῦ σκαλμοῦ.

Ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὀρθοῦ ξύλου θέτει ἓνα ναυτικὸν κοῦκον*, τὸν ὁποῖον εἶχεν, ἀφ' οὗ χρόνου ἐταξίδευε μὲ τὰ ξένα πλοῖα εἰς Ἰταλίαν καὶ εἰς τὸν Ἀδρίαν.

Διὰ νὰ σταθῇ ὅπως οὖν ὁ κοῦκος, τὸν περιδένει ὀλόγουρα μὲ τὸ κίτρινον ζωνάρι του, ὡς σαρίκι.

— Εἶναι σωστὸ σκιάζουρο, ἐψιθύρισεν ὁ μπάρμπ' Ἀλέξης.

Καὶ ἔστησε τὸ αὐτοσχέδιον τοῦτο ἀνδρείκελον ἐπὶ τοῦ θριγκοῦ τῆς πρῶρας, μὲ τὴν βάσιν κάτω εἰς τὸ κύτος, ἐκεῖθεν τοῦ κολπουμένου ἰστίου.

Ἐβαλε καὶ τὴν μίαν κώπην ἐγκάρσιον, οἶονεῖ εἰς ἀνάπαυσιν ἐπὶ τῶν γονάτων τοῦ ἀνδρείκελου, μὲ τὸ πτερύγιον ἄνω πρὸς τὸν οὐρανόν!

Ὀλίγα λεπτὰ ἀκόμη, καὶ τὰ δύο ἀντίπρωρα πλοῖα συνηντήθησαν.

Ὁ μπάρμπ' Ἀλέξης ὕψωσε τὴν σημαίαν, ἐμετρίασε τὸν δρόμον, καὶ ἀπέδωκε τὰς τιμάς.

Ὁ κελευστής τῆς βασιλικῆς ἡμιολίας, ὅστις ἐγνώριζε τὸν μπάρμπ' Ἀλέξην ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν δὲν ἠδυνήθη νὰ μὴ θαυμάσῃ τὴν εὐχειρίαν καὶ τὴν ραστώνην μεθ' ἧς ἔπλεε.

— Μπράβο καπετὰν Ἀλέξη, τῷ ἔκραξεν, εἶσαι πολὺ σβέλτος.

— Ἀλήθεια, ἀπήντησεν ὁ μπάρμπ' Ἀλέξης... καὶ μάλιστα ὁ σύντροφός μου.

* * *

Τούτων ἕνεκα, μεγάλης χαρᾶς ἦτο ἀφορμὴ διὰ τὸν μπάρμπ' Ἀλέξην, ὅταν κατώρθωνε «στὴ χάση καὶ στὴ φέξη» νὰ ἔχη κανένα ἐπιβάτην, τὸν ὁποῖον, ἐν ἀνάγκῃ, νὰ περάσῃ ὡς τὸν περίφημον Γιάννη τὸν Πανταρώτα. Ἀλλὰ ποῦ ἐπιβάτης; Ποῖος ἐτόλμα νὰ πατήσῃ τὸν πόδα εἰς τὴν παλιόβαρκα;

Μίαν φορὰν εὐτύχησε νὰ ἐπιβιβάσῃ ἀπὸ μίαν ἀκρογιαλιὰν τῆς Λοκρίδος ἓνα κάποιον ὀρεινόν, ὅστις ἠθέλε νὰ περάσῃ ἀντικρὺ, εἰς τὴν Εὐβοίαν.

Ἄλλ' ἴσως ἦτο ἡ πρώτη φορὰ, καθ' ἣν οὗτος ἐπάτησε τὸν πόδα εἰς πλοῖον ἐν γένει.

Μόλις ἐκάθισε παρὰ τὴν πρύμνην, μὲ τὴν σκούφιαν τοῦ ἴσα μὲ τὸ αὐτί, μὲ τὸν στριμμένον μύστακά του, μὲ τὰ τουζλούκια του, εἰς μέρος, ὅπου ἐδιαναστοῦσεν* ἡ βάρκα, καὶ ὅπου ὁ μπάρομπ' Ἀλέξης εἶχε διπλαρώσει τὴν βάρκα ἐπίτηδες, διὰ νὰ τὸν παραλάβῃ, καὶ ἀμέσως, πρὶν λύσῃ ὁ ναύτης τὰ ἀπόγεια, πρὶν ἢ λέμβος σαλεύσῃ ἀκόμη, διότι ἦτο γαλήνη, ὁ ἐπιβάτης ἤρχισε νὰ πιάνεται ἀπὸ τὸν σκαλμόν, ἀπὸ τὴν κωπαστήν, ἀπὸ τὸν ὦμον τοῦ μπάρομπ' Ἀλέξη, ἀπὸ ὅ,τι εὔρισκε.

— Τί ἔχεις; εἶπεν ὁ κυβερνήτης· κάμε ἤσυχα, μὴ φοβᾶσαι.

Καὶ ἤρχισε ν' ἀνασπᾶ τὴν ἄγκυραν.

Ἄλλ' ὁ ἐπιβάτης δὲν ἦτο καλά!

Εἶχε κύψει εἰς τὸ κύτος, κ' ἐζήτηι νὰ κρατηθῇ ἀπὸ τὰς ἐξοχὰς τῶν στραβοξύλων, ἀπὸ τὰ ἐσωτερικὰ φατνώματα.

Ἡ λέμβος ἐκινήθη.

— Ἐχε ἔννοια, εἶπεν ὁ μπάρομπ' Ἀλέξης, τώρα θὰ λύσω τὸ πανί.

Τὸ σκάφος ἐσάλευσεν ὀλίγον τι.

Ὁ ἐπιβάτης ἐκυρτώθη, ἔγινε κουβάρι. Ἐκρατεῖτο σπασμωδικῶς ἀπὸ τὸ πρυμναῖον ζυγόν, ἀπὸ τὸν θριγκὸν τῆς πρύμνης.

— Βγάλε με! Βγάλε με! ἐκραύγασε.

— Τί ἔπαθες, βρὲ ἄνθρωπε, σὲ καλό σου!

— Βγάλε με ὄξου, δὲν μποροῦ. Δὲν μποροῦ τὴν φευγάλα τς βάρκας.

— Μὴ φοβᾶσαι, δὲν εἶναι φουρτούνα. Μπονάτσα κάλμα.

— Βγάλε με ὄξου, σ' λένε. Τί μ' κρένεις αὐτοῦ;

— Τώρα λιγάκι κ' ἐφθάσαμε. Κάμε τὸ σταυρό σου. Τράβα μιὰ ρακιά.

— Χοντρὲς καληῶρις* μ' κρένεις, βλέπου;

Καὶ μὲ τὸν ἕνα γρόνθον ἐφοβέριζε τὸν μπάρομπ' Ἀλέξη, ἐνῶ μὲ τὸν ἄλλον ἐκρατεῖτο σπασμωδικῶς ἀπὸ τὴν κωπαστήν.

Ὁ γηραιὸς ναυτικὸς ἔδωκε τόπον τῇ ὀργῇ. Ἡναγκάσθη νὰ προσεγγίσῃ ὀπίσω εἰς τὴν ξηρὰν καὶ νὰ τὸν ἀποβιβάσῃ.

Μόλις ἐπάτησεν εἰς τὰ ἅγια χώματα, ὁ ὄρεινός, ἀπεμακρύνθη ὀλίγα βήματα, καὶ στραφεὶς κατὰ τὸν αἰγιαλόν, ἐστάθη μεταξὺ ἑνὸς βράχου κ' ἑνὸς θάμνου, καὶ προσβλέψας βλοσυρῶς πρὸς τὸν μπάρμπ' Ἀλέξην, ὅστις ἀπεμακρύνετο σιωπηλὸς ἀπὸ τῆς ἀκτῆς, ἐπρότεινε καὶ τοὺς δύο γρόνθους τὴν φορὰν ταύτην, σείων ἀπειλητικῶς τὴν κεφαλὴν καὶ κράζων:

— Ἄχ! καραβά. Ἄχ! βρε καραβά. Ἄχ! μωρὲ καραβά!

* * *

Ἄν καὶ συνήθως ἐθήρευε τοὺς ἐπιβάτας, ὅπου τοὺς εὗρισκεν, ὁ μπάρμπ' Ἀλέξης ἄπαξ εὐρέθη εἰς τὴν ἀνάγκην ν' ἀποποιηθῆ νὰ παραλάβῃ ἐπιβάτην εἰς τὴν μικρὰν ὑπόσαθρον σκάφην του. Ἴδου πῶς:

Ἦτο κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας τοῦ ἔτους 1870. Ὁ μπάρμπ' Ἀλέξης ἠτοιμάζετο ν' ἀποπλεύσῃ ἔκ τινος ἐρήμου ἀκτῆς τῆς Φωκίδος, μελετῶν, ἂν δὲν εὔρη ἐν τῷ μεταξὺ κανένα ναῦλον, ν' ἀπέλθῃ εἰς τὴν μικρὰν νησὸν του.

— Χειμῶνα, καλοκαίρι, ὡς τόσο, δὲ θὰ ξαποστάσω μιὰ φορὰ κ' ἐγώ! Καλότυχοι εἶναι ὁ Καπετὰν Φραγκούλης, ὁ Γιαλόξυλος, ὁ καπετὰν Θανασός, ὁ Ζευγαρωμένος, ὁ καπετὰν Γιαννάκος, ὁ Ἐρωτας! Ἄμα μεσάση ὁ Τρυγητής ὁ μήνας, ἔρχονται καὶ δένουν τὰ καραβάκια τους ἀπὸ τὴν Κολώνα τῆς πιάτσας, καὶ τραβοῦν φαῖ καὶ ὕπνο πού πάει ἀντάρα καὶ καπνός!

Ἦτο περὶ τὴν ἐσπερινὴν ἀμφιλύκην, εἶχεν ἀρχίσει νὰ νυχτώνῃ.

Δὲν ἐφοβεῖτο νὰ πλέῃ καὶ διὰ νυκτὸς εἰς τόσον γνωστὰ πελάγη. Ἐκαυχᾶτο ὅτι «κ' οἱ ξέρες καὶ τὰ γκρίφια* τὸν ἐγνώριζαν».

Ἦτοιμάζετο ν' ἀνασπάσῃ τὴν ἄγκυραν.

Τὰ νερὰ εἰς τὸν ὄρμον ἐκεῖνον ἦσαν ρηχά, «δὲν ἐδιαναστοῦσεν ἡ βάρκα».

Ἦτο ἀραγμένος μέχρι βολῆς τουφεκίου ἀπὸ τῆς ξηρᾶς.

Ἐκεῖ βλέπει κάτι τι κ' ἔλαμψεν ἔξω ἐπὶ τινος βράχου τῆς παραλίας. Αὐτὸ δὲ τὸ λάμψαν ἔλαμψεν ἐπὶ τινος λίαν ἀμαυροῦ, λίαν θαμβοῦ.

Μὲ ὅλον τὸ ἐπικρεμάμενον ἤδη σκότος, ἡ ἀμαυρότης ἐφαίνετο δεσπόζουσα τοῦ σκότους.

Ἀκούει μίαν φωνὴν, φωνὴν λίαν ἐπιτακτικὴν καὶ τραχεῖαν.

— Βρέ, καραβά!

Προσηλοῖ τὰ ὄμματα, διαστέλλων ὑπερβολικῶς αὐτά, ὅπως διακρίνη ἐν μέσῳ τοῦ λυκόφωτος.

Μεταξὺ δύο βράχων, εἰς μέρος, ὅπου ἤρχιζεν ἓνα μονοπάτι, γνωστὸν αὐτῷ, δι' οὗ ἀνερορχιᾶτό τις εἰς τὴν γυμνὴν καὶ ἀπόκρημον ἀκτὴν, βλέπει δύο ἄνδρας ἰσταμένους. Ἦσαν ἔνοπλοι, καὶ τὰ τουφέκια καὶ τὰ πιστόλιά των ἔστιλβον ἐπὶ τῆς λερῆς περιβολῆς των.

Ὁ μπάρομπ' Ἀλέξης ἐφοβήθη μέγαν φόβον. Οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν ἀμφέβαλεν ὅτι ἦσαν λησταί.

Ἀκούει δευτέραν φωνήν:

—Ἔ! καραβά! ἔλα γλήγορα νὰ μᾶς πάρης.

— Τώρα, τώρα! ἀπήντησε μηχανικῶς ὁ μπάρομπ' Ἀλέξης.

Καὶ ἀφοῦ ἀνέσυρε τὴν ἄγκυραν, ἔλαβε τὰς κώπας. Ἄλλ' ἀντὶ νὰ ἐλαύνη πρὸς τὴν ξηρᾶν, ἐχαμήλωσεν τὴν ράχιν του, ἔκρουψε τὴν κεφαλὴν του ἐντὸς τοῦ κύτους, γενόμενος ἀόρατος ἀπὸ τῆς ἀκτῆς, καὶ μὲ τὰς χεῖρας ἢ μὲ τοὺς πόδας ὅπως ἠδύνατο, ἤρχισε νὰ ἐλαύνη πρὸς τὸ πέλαγος.

Οἱ δύο ἀπὸ τῆς ξηρᾶς ἰδόντες τὸν δόλον, ἤρχισαν νὰ τὸν καταρῶνται καὶ νὰ τὸν ὑβρίζωσι μὲ τὰ φαυλότατα τῶν ἐπιθέτων.

Ἄλλ' ὁ μπάρομπ' Ἀλέξης ἠδιαφόρει. Ἐφοβεῖτο νὰ ἔλθῃ εἰς ἐπαφὴν μὲ τοιοῦτους φοβεροὺς τὴν ὄψιν ἀνθρώπους. Καὶ πλουσίαν ἀμοιβὴν ἂν τοῦ ἔταζον, δὲν θὰ τοὺς ἐδέχετο ποτὲ εἰς τὴν λέμβον.

Ἦκούσθη μία τουφεκία.

Ἡ βολὴ συρίξασα ἐκτύπησεν εἰς τὸ πηδάλιον τῆς λέμβου.

Δευτέρα τουφεκία βροντώδης ἀντήχησεν.

Τὸ βόλι ἠυλάκωσε τὸ κῦμα, καὶ βυθισθὲν ἐχάθη εἰς τὸν μέλανα πόντον.

Ὁ μπάρομπ' Ἀλέξης, ἐξακολουθῶν νὰ ἐλαύνη, ἦτο ἐκτὸς βολῆς ἤδη.

Ὅταν ἀπεμακρύνθη ἀρκετὰ ἀπὸ τῆς ξηρᾶς, ἀνωρθώθη περίτρομος ἀκόμη, καὶ ἤρχισε νὰ ψηλαφᾷ τὰ μέλη του.

—ὦ! διάβολε! ἄλτρος κάβος κονταρέμους*.

Καὶ προσέθηκεν:

—Ὡς τόσο, καλὰ πού τὴν ἐγλύτωσα. Πῶς θὰ χαρῆ ἢ καημένη ἢ γριά!

* * *

Εἴτε φαντασιώδης ἦτο ὁ κίνδυνος εἴτε πραγματικός, τοῦ μπάμπ' Ἀλέξη τοῦ ἐφάνη ὅτι «ἐξαναγεννήθη».

Ἐν τούτοις δὲν ἦτο ἀπίθανον νὰ ἦσαν καὶ λησταὶ οἱ δύο ἐκεῖνοι ἄνθρωποι. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, εἶχε γίνεῖ ἐν Ἑλλάδι σπουδαία καὶ ἀποτελεσματικὴ ἐργασία πρὸς ἐξάλειψιν τῆς ληστείας, ὅθεν οἱ τρεῖς ἢ τέσσαρες ἀρχηγοὶ τῶν τότε ἰσαριθμῶν κομμάτων, συνασπισθέντες, ὡς νὰ ἦσαν ἐκδικηταὶ τῶν προγεγραμμένων, ἐκρήμνισαν παταγωδῶς ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τὸ ἔκφυλον ὑπουργεῖον.

Ἵσως οἱ δύο οὔτοι φυγάδες, ἂν ἦσαν πράγματι λησταί, νὰ ἦσαν τὰ τελευταῖα λείψανα καταστραφείσης τινὸς συμμορίας.

* * *

Καὶ ὅμως ὁ γηραιὸς ναύτης, ἂν ἐσώθη ἀπὸ ἀληθεῖς ληστάς, δὲν ἐφυλάχθη ὅμως καὶ ἀπὸ κοινὸς κλέπτας.

Εἰς μίαν ἄλλην ἀκρογιαλιὰν εἶχε προσορμισθῆ μίαν ἡμέραν.

Ὁ σταθμὸς ὁ λιμενικὸς, ὅπου ὤφειλε «ν' ἀλλάξῃ τὰ χαρτιά του», ἀπεῖχεν ἐκεῖθεν ἡμισεῖας ὥρας ὁδόν.

Τώρα, ἐὰν εἶχε σύντροφον ἄλλον τινὰ παρὰ τὸν Πανταρώταν, ὅστις διετέλει ἐν διηνεκεῖ ἀπουσία, θὰ τὸν ἄφηνε νὰ φυλάγῃ τὴν βάρκα, καὶ δὲν θὰ τὴν ἄφηνεν ἔρημην καὶ ὀρφανήν.

Καὶ ἂν δὲν τὴν ἄφηνεν ἔρημην καὶ ὀρφανήν, δὲν θὰ ἤρχοντο ἐν τῇ ἀπουσίᾳ του κλέπται, νὰ τοῦ πάρουν ὅ,τι εἶχε καὶ ὅ,τι δὲν εἶχε.

Τοῦτο δὲ ἀκριβῶς συνέβη.

Οἱ κλέπται ἐμβῆκαν μέσα ὡς καλοὶ οἰκοκυραῖοι. Τοῦ ἀφήρεσαν τὰ πάντα, ἐνδύματα, τροφίμα, κοντάρια, ἰστία, ὡς καὶ τὰς κώπας.

Τοῦ ἄφησαν μόνον τοὺς τροπωτῆρας καὶ τοὺς σκαλμούς.

Καὶ τοὺς μὲν σκαλμούς ἴσως δὲν ἠδυνήθησαν νὰ τοὺς ἐβγάλουν ἀπὸ τὰς σκαλμότρυπες· οἱ δὲ τροπωτῆρες θὰ τοὺς ἔπесαν, δι' ἀδεξιότητα, ἀπὸ τὰς κώπας.

Τί νὰ τοὺς κάμῃ τοὺς τροπωτῆρας καὶ τοὺς σκαλμούς! Πῶς νὰ ταξιδεύσῃ

χωρίς κώπας, χωρίς ίστία;

.....

Καὶ ἔκτοτε ὁ μπάρομπ' Ἀλέξης ὁ Καλοσκαιρῆς ὠρκίσθη νὰ μὴ παραβῆ ἐπὶ ζωῆς του τοὺς περὶ ναυτιλίας νόμους, καὶ νὰ μὴ συνταξιδεύσῃ πλέον μὲ τὸν Γιάννη τὸν Πανταρώτα.

(1891)